

Zombori Mónika

UV fényvel formázott alkotások

Mengyán András *Formázott fény* című kiállítása

➤ **Nicolas Schöffer Gyűjtemény, Kalocsa**

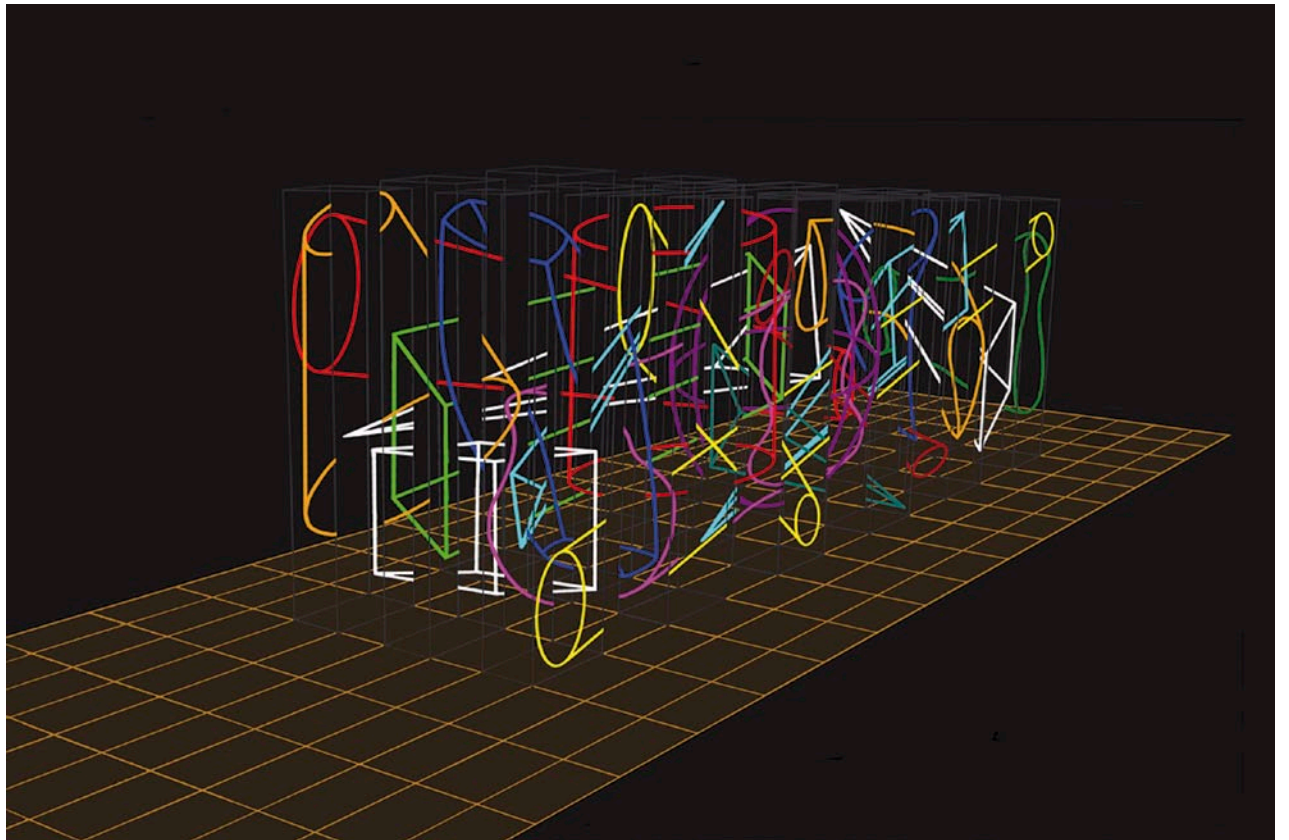
➤ **2011. szeptember 6 – október 31.**

MENGYÁN ANDRÁS (1945) eddigi életművét egymáshoz szervesen kapcsolódó, logikus gondolatívra felfűzhető művek sorozata alkotja. A nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján az addig jórészt geometrikus formai alakzatok vizsgálatával foglalkozó alkotó művészetében új komponens jelent meg: a fény. Mengyán a fény művészeti alkalmazásának kutatása közben jutott el a mai napig alkotásai karakterét meghatározó UV fény használatáig. *Formázott fény* című kiállítása NICOLAS SCHÖFFER (1912-1992) kalocsai múzeumában kapott helyet, melyet 1980-ban nyitottak meg a fényművészet egyik első mesterének alkotásaiból a művész szülővárosában. A Schöffer Gyűjtemény vezetője, Tamás Eszter művészettörténész Mengyán András kiállításával kezdte meg azoknak a művészeknek a bemutatását, akik Schöffer hatására fordultak a kinetika vagy a fényművészet felé, így művészetük párhuzamba állítható elődjükkel.

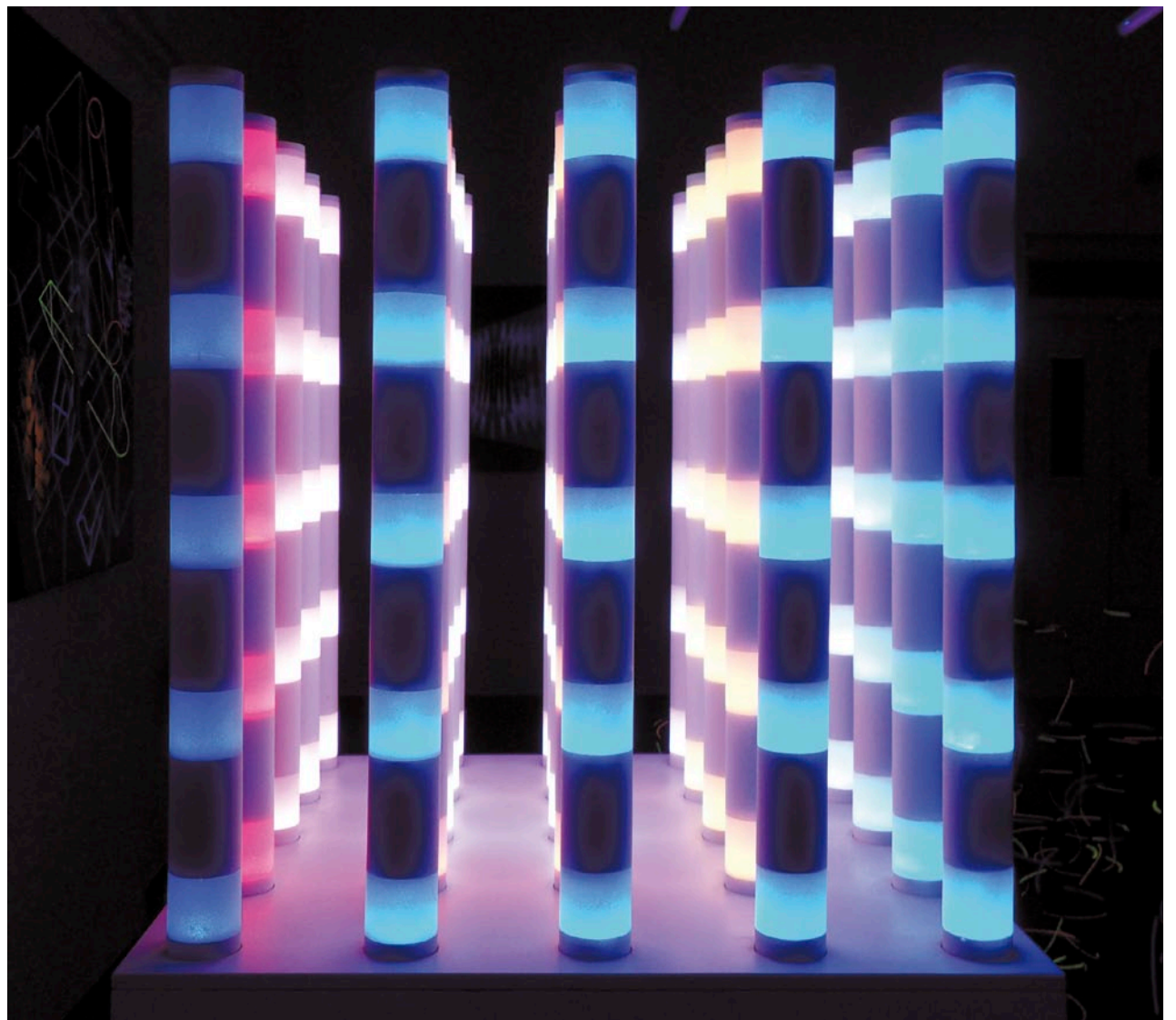
MENGYÁN ANDRÁS
Formázott fény, 2011, kiállításteriőr, © Fotó: Zombori Mónika

Mengyán András a Magyar Iparművészeti Főiskola formatervező szakát elvégezve hamar rátalált életprogramjára. 1968-tól a formák kutatásával kezdett el foglalkozni. Műveit eleinte a szerialitás jellemezte, egy-egy formát körüljárva azokat a logika mentén esztétikai rendbe csoportosította, mely alkotómódszer jól illett analitikus gondolkodásához. Vizuális programjainak megalkotása közben folyamatos inspirációt jelentett számára, hogy szinte azonnal elkezdett formatant oktatni egykori iskolájában. Mengyán mai művészetének alapelvei az 1984-es Csók István Képtárban megrendezett kiállításán fogalmazódtak meg, mely alkalmából létrehozott environmentje mérföldkőnek számított a hazai és nemzetközi művészeti életben. Az egy év múlva kibővített formában, a Múcsarnokban bemutatott alkotás egy Commodore 64-es számítógép vezérlésével működött, mely egyedülállóan számított ekkoriban. Művészte az idők folyamán egyre inkább multimedialissá vált; kísérletei egyre több irányba kiterjedtek. Jelenleg legfőképpen a polifonikus vizuális tér vizsgálatával foglalkozik, azaz műveiben azzal kísérletezik, hogyan lehet egy többnézetű teret a lehető legjobban érzékeltetni.

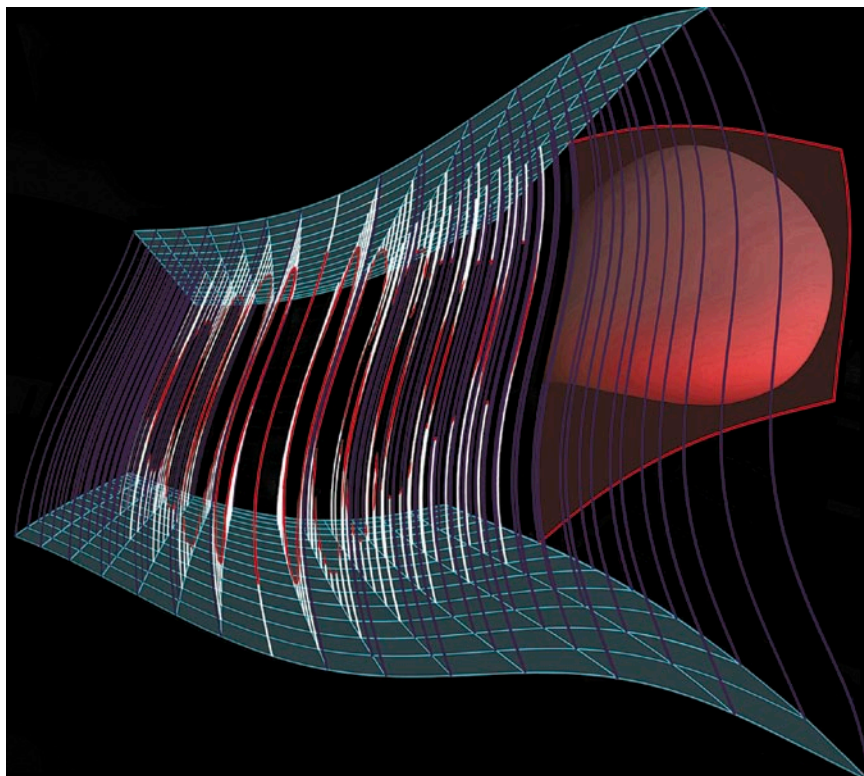

MENGYÁN ANDRÁS
Polifónikus vizuális tér, 2009
akril, vászon
© Fotó: Mengyán András

MENGYÁN ANDRÁS
Polifónikus vizuális tér.
Programozható LED
plasztika, 1984–2009
plexi, festett fa,
LED vezérlő elektronika
© Fotó: Zombori Mónika

MENGYÁN ANDRÁS
Kölcsönhatások VI. 2006, akril, vászon, © Fotó: Mengyán András

MENGYÁN ANDRÁS
Programozható 3D lézerplasztika, 2010, lézer, üveg, folyadék, hang, © Fotó: Mengyán András

Schöffner születésének 99. évfordulója alkalmából megnyílt kalocsai kiállítására Mengyán maga válogatott az elmúlt évtizedben készült alkotásaiból. Az elsötétített kiállítótér közepére a *Megszakított folytonosság* című installációját helyezte, melyet 15 éves norvégiai tartózkodása alatt készített. Az installáció méretei megegyeznek azzal az oslói celláival, melynek a terébe készült egy ottani múzeum felkérésére. Az azóta már többek között a Kiscelli Múzeumban is bemutatott fényinstalláció különböző színűre festett rézhuzalokból épül fel, melyet az UV lámpa fényénél szemünk egy folyamatos vonallá egészíti ki. Ugyanez a módszer jelenik meg a *Polifónikus vizuális tér* című 2009-es festményén is, melynek befogadásakor összeillesztjük a különböző színű fragmentumokat. Ennek az akrillal készült műnek, illetve a geometrikus és organikus formák együttthatását bemutató *Kölcsönhatások* című festménysorozatának is az UV fény teremti meg a térbeli hatását. A sorozat elmúlt években készült három darabjának ugyanaz a térforma képezi az alapját, azzal a különbséggel, hogy eltérő térbeli torzulások jelennek meg egyes képeken. A festmények köré, a kiállítótér két sarkába egy-egy plasztika került. A programozható LED plasztika első, fekete-fehér változatát Mengyán még 1984-ben készítette, a kiállításon szereplő színes verziót pedig csak 2009-ben fejezte be. A néhány perces számítógépen beprogramozott műsor alatt a LED-csöveken különböző ritmusban megjelenő vibráló színek magával ragadó hatást gyakorolnak a nézőre. Mengyán folyamatosan kísérletezik. Legutóbb egy vegyész segítségével olyan különleges folyadékot fejlesztett ki, melyen keresztül a lézerfény kétdimenziós rajza háromdimenzióssá változik. A kiállításon szereplő *Programozható 3D lézerplasztika*nak 2010-ben készült el az első verziója, de tervezési folyamata még nem zárult le, ennek ellenére szerepel a kalocsai kiállításon. A tervek szerint a mű továbbfejlesztett változatát fogja Mengyán kiállítani a 2012-es londoni Kinetica Art Fair-en. A lézerplasztikához egy hanganyag is tartozik, az előre beprogramozott mozgáshoz komponált zene. Mengyán azért kezdett lézerplasztikával foglalkozni, mert érdekelt, hogyan lehetne háromdimenziós animációt létrehozni, illetve ezáltal miképp lehet az anyagot elanyagtalánítani. A kalocsai kiállítás művei is megmutatják számunkra azokat a nagy kérdéseket, melyekre Mengyán művészetén keresztül keresi a választ: először is, hogy a bennünket körülvevő vizuális polifóniát lehetséges-e egyszerre befogadni, majd hogy hogyan tudjuk ezt a vizualitás világában megjeleníteni; végül pedig hogy mindehhez elég-e három dimenzió.